

Estijos teisės nuostatos, numatančios absoliutų draudimą įkalinimo įstaigos pareigūnui, kurio klausos lygis neatitinka minimalaus klausos lygio, eiti pareigas be galimybės įvertinti, ar toks pareigūnas galėtų atlikti savo pareigas, prieštarauja Europos Sąjungos teisei

Šiomis teisės nuostatomis įtvirtinama tiesioginė diskriminacija dėl negalios

XX beveik penkiolika metų dirbo įkalinimo įstaigos pareigūnu Tartu kalėjime (Estija).

Šiuo laikotarpiu įsigaliojo Estijos Respublikos vyriausybės potvarkis Nr. 12 dėl įkalinimo įstaigos pareigūnų sveikatos reikalavimų ir patikrinimų, sveikatos pažymos turinio ir formos reikalavimų. Šiame potvarkyje, be kita ko, nustatyti minimalaus klausos lygio reikalavimai ir numatyta, kad klausos susilpnėjimas žemiau nustatyto lygio yra absoliuti medicininė kliūtis, dėl kurios asmuo negali dirbti įkalinimo įstaigos pareigūnu. Be to, pagal šį potvarkį neleidžiama naudoti pagalbinių korekcijos priemonių vertinant atitiktį klausos lygio reikalavimams.

2017 m. birželio 28 d. Tartu kalėjimo direktorius sprendimu XX atleistas iš darbo, atsižvelgiant į sveikatos pažymą, patvirtinančią, kad pastarojo klausos lygis neatitinka Potvarkiu Nr. 12 nustatyto minimalaus klausos lygio.

XX pateikė skundą *Tartu Halduskohus* (Tartu administracinis teismas, Estija), teigdamas, kad šio potvarkio nuostatos yra diskriminuojančios dėl negalios ir prieštaraujančios, be kita ko, *põhiseadus* (Konstitucijai). Šis skundas buvo atmestas, tačiau 2019 m. balandžio 11 d. sprendimu Tartu *Ringkonnakohus* (Tartu apeliacinis teismas, Estija) patenkino XX apeliacinį skundą ir pripažino sprendimą atleisti iš darbo neteisėtu. Šis teismas taip pat nusprendė pradėti minėto potvarkio nuostatų atitikties Konstitucijai teisminės kontrolės procedūrą *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas, Estija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme. Pažymėdamas, kad pareiga užtikrinti vienodą požiūrį į neįgalius asmenis ir kitus panašioje situacijoje esančius asmenis ir jų nediskriminuoti, kyla ne tik iš Konstitucijos, bet ir iš Sąjungos teisės nuostatų, šis teismas nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą ir išsiaiškinti, ar nurodytos nacionalinės teisės nuostatos neprieštarauja Direktyvos 2000/78¹ nuostatomis.

Teisingumo Teismo vertinimas

Konstatavęs, kad Potvarkis Nr. 12 patenka į Direktyvos 2000/78 taikymo sritį ir juo įtvirtinamas skirtingas požiūris, tiesiogiai grindžiamas negalia, Teisingumo Teismas įvertino, ar tai gali būti pateisinama remiantis šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris dėl su šia priežastimi susijusios savybės, nėra laikomas diskriminacija, jei dėl profesinės veiklos pobūdžio arba jos vykdymo sąlygų nagrinėjama savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, kai tikslas yra teisėtas, o reikalavimas proporcingas. Teisingumo Teismas priminė, kad tiek, kiek ši nuostata leidžia nukrypti nuo diskriminavimo draudimo principo, ji turi būti aiškinama siaurai.

¹ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos Direktyva 2000/78/EB nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79).

Teisingumo Teismas, be kita ko, pažymėjo, kad gebėjimo tinkamai girdėti reikalavimas, taigi reikalavimas atitikti tam tikrą klausos lygį, pagrįstas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo apibūdintų įkalinimo įstaigos pareigūno funkcijų pobūdžiu, ir atsižvelgdamas į šių pareigų pobūdį bei jų vykdymo sąlygas nurodė, kad tokio pareigūno klausos lygio atitiktis minimaliam klausos lygiui reikalavimas gali būti laikomas „esminiu ir lemiamu profesiniu reikalavimu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 4 straipsnio 1 dalį.

Atsižvelgdamas į tai, kad **Potvarkiu Nr. 12 siekiama užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, Teisingumo Teismas pripažino, kad šiuo potvarkiu siekiama teisėtų tikslų.** Paskui jis įvertino, ar šiame potvarkyje numatytas reikalavimas, kad įkalinimo įstaigos pareigūno klausos lygis turi atitikti minimalų klausos lygį, kai vertinant atitiktį šiam reikalavimui draudžiama naudoti pagalbines korekcijos priemonės, o neatitikimas yra absoliuti medicininė kliūtis, dėl kurios toks pareigūnas negali vykdyti pareigų ir iš jų atleidžiamas, yra tinkamas siekiant šių tikslų ir ar jis neviršija to, kas būtina jiems pasiekti.

Dėl šio reikalavimo tinkamumo Teisingumo Teismas priminė, kad nuostatos gali garantuoti numatyto tikslo pasiekimą, tik jeigu jomis iš tikrųjų nuosekliai ir sistemiškai siekiama šio tikslo. Jis atkreipė dėmesį į tai, kad pagal minėtą potvarkį įkalinimo įstaigos pareigūnui leidžiama naudoti pagalbines korekcijos priemonės vertinant, ar jis atitinka šiame teisės akte numatytą regėjimo lygio reikalavimus, o vertinant klausos lygį tokia galimybė nenumatyta.

Dėl šio reikalavimo būtinumo Teisingumo Teismas priminė, kad **Potvarkyje Nr. 12 nustatytų reikalavimų netenkinimas yra absoliuti medicininė kliūtis, dėl kurios negalima dirbti įkalinimo įstaigos pareigūnu, ir šie reikalavimai taikomi visiems įkalinimo įstaigos pareigūnams be išimčių. Be to, pagal šį potvarkį neleidžiama individualiai įvertinti įkalinimo įstaigos pareigūno gebėjimo vykdyti esmines šios profesijos funkcijas, nepaisant jo klausos sutrikimo.**

Teisingumo Teismas taip pat priminė iš Direktyvos 2000/78 5 straipsnio kylančią darbdavio pareigą prireikus konkrečiu atveju imtis tinkamų priemonių, kad neįgaliajam būtų sudarytos sąlygos įsidarbinti ir dirbti, nebent dėl tokių priemonių būtų neproporcingai apsunkinamos darbdavio pareigos. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pripažino, kad **Potvarkis Nr. 12 nenumatė galimybės XX darbdaviui prieš jį atleidžiant patikrinti, ar buvo galima imtis tokių priemonių, kaip, pavyzdžiui: klausos aparato naudojimas, atleidimas nuo užduočių, kurioms atlikti būtinas reikalaujamas minimalus klausos lygis, arba paskyrimas į pareigas, kurioms atlikti nenustatytas minimalaus klausos lygio reikalavimas,** taip pat nepateikta jokios informacijos, kad tokių priemonių nustatymas galėjo būti neproporcinga našta darbdaviui.

Taigi šiame potvarkyje nurodytas reikalavimas viršija tai, kas būtina siekiant šiuo potvarkiu nustatytų tikslų.

Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies a punktą, 4 straipsnio 1 dalį ir 5 straipsnį **draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, numatančios absoliutų draudimą įkalinimo įstaigos pareigūnui, kurio klausos lygis neatitinka šiose nuostatose įtvirtinto minimalaus klausos lygio, eiti pareigas be galimybės įvertinti, ar toks pareigūnas galėtų atlikti savo pareigas, prireikus sudarius jam tinkamas sąlygas,** kaip tai suprantama pagal 5 straipsnį.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106